

**ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

**ՀՀ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐ
ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ
2016-18 ԹԹ.**

**ԸՍՏ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2016-18 ԹԹ.
ՀԵՌԱՆԿԱՐԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ**

Ի կապարումն Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2007 թ. հոկտեմբերի 30-ի թիվ 344-Ն որոշման՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող ապահովագրական ընկերությունները Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ են ներկայացրել 2016-18 թթ. հեռանկարային զարգացման ծրագրերը, որոնցում սահմանված են իրենց կողմից մշակված ռազմավարությունները, ինչպես նաև հիմնական ցուցանիշների կանխատեսումներն առաջիկա երեք տարիների համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. 2015 թ. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ	3
2015 թ. խնդիրների կատարողականը	4
2. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐԸ 2016-2018 թթ. ՀԱՄԱՐ	6
Ապահովագրական ընկերությունների 2016-2018 թթ. գործունեության վրա ազդող հիմնական գործոնները	6
Ապահովագրական ընկերությունների 2016-2018 թթ. հիմնական նպատակները	8
Ապահովագրական ընկերությունների հիմնական ցուցանիշների կանխատեսումները	9
ՀՀ ապահովագրական համակարգի հիմնական բնութագրիչները	9
Կենտրոնացվածությունը ՀՀ ապահովագրական համակարգում	10
Կապիտալ	11
Ակտիվներ	12
Պարտավորություններ	13
Ապահովագրավճարներ և վերաապահովագրողներին փոխանցվող ապահովագրավճարներ..	14
Ապահովագրական հատուցումներ և վերաապահովագրողներից ստացվող գումարներ ապահովագրական հատուցումների գծով	14
Հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ	15
Վնասաբերություն և ծախսատարություն	17
Ապահովագրության գծով այլ եկամույների/ծախսերի և եկամտաբերության գործակից	18
Շահութաբերություն	19
Ապահովագրական գումարներ	19
3. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ SWOT ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	21
4. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	24
5. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԴՐԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	25
6. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՔԵԹԻՆԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	26
7. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	27

1. 2015 թ. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

2016-2018 թթ. Հեռանկարային զարգացման ծրագրերում (ՀԶԾ-ներ) ՀՀ ապահովագրական ընկերություններն առանձնացրել են 2015 թ. իրենց գործունեության վրա առավել նշանակալի ազդեցություն ունեցած միջազգային, ՀՀ ներքին տնտեսական, ֆինանսաբանկային և ապահովագրական հատվածի, կարգավորման դաշտի հետևյալ զարգացումները.

Միջազգային զարգացումներ

- **Գործընկեր երկրների տնտեսական և ֆինանսական վիճակի զարգացումներ.** 2015 թվականին միջազգային շուկաներում դանդաղել են տնտեսական աճի տեմպերը: ՌԴ տնտեսության շարունակական թուլացումն ուղղակիորեն արտացոլվել է ՀՀ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի, այդ թվում ֆինանսական համակարգի վրա: Նավթի գների նվազմամբ պայմանավորված՝ զարգացած երկրները բարելավել են իրենց ֆինանսական ցուցանիշները և կանխատեսումները, ինչի շնորհիվ համաշխարհային ֆինանսական շուկայում նկատվել է աշխուժություն:
- **Անդամակցություն Մաքսային միությանը և Ռուսաստանի հետ տնտեսական կապերի խորացում.** Ապահովագրական շուկայի մասնակիցները նշում են, որ Մաքսային միությանն անդամակցության հանգամանքով պայմանավորված՝ Ռուսաստանի Դաշնության հետ հարաբերությունների ակտիվացումը կնպաստի արտահանման և ներմուծման ծավալների ավելացմանը և տնտեսական ակտիվության որոշակի աճին: Նշված զարգացումներն իրենց դրական ազդեցությունը կունենան ապահովագրական շուկայի վրա:
- **Նավթի գների անկում և ԱՄՆ դոլարի ամրապնդում.** Նավթի գների բավականին ցածր մակարդակում պահպանվելը, ԱՄՆ դոլարի ամուր դիրքերի գրավումը, դրա հանդեպ ռուբլու կտրուկ արժեզրկումը և դրամի փոխարժեքի նվազումը, ինչպես նաև Հայաստանի հետ համագործակցող երկրներում տնտեսական աճի տեմպերի հնարավոր դանդաղումը բացասաբար են անդրադառնում մեր երկրում տնտեսական ակտիվության ցուցանիշի վրա:
- **Վերաապահովագրություն.** Ընկերությունները փաստում են, որ հիմնական գործընկեր վերաապահովագրական ընկերությունները չեն ունեցել ֆինանսական խնդիրներ և չեն վերանայել վերաապահովագրական սակագները, ինչը նպաստել է, որ ապահովագրական սակագները մնան անփոփոխ: Ռուսաստանի վարկանիշի նվազեցումն իր ազդեցությունն է ունեցել նաև ռուսական շուկայում գործող վերաապահովագրական ընկերությունների վարկանիշների վրա: Վերաապահովագրական ընկերությունների վարկանիշների անկումը կհանգեցնի պոտենցիալ վերաապահովագրողների քանակի սահմանափակման, վերաապահովագրվող ռիսկերի ծավալների անկման, սակագների բարձրացման:

Ներքին տնտեսական զարգացումներ

- **ԱՊՊԱ ոլորտի կարգավորման բարեփոխումներ.** 2015 թ. ընթացքում խստացվել են ԱՊՊԱ տուգանքների կիրառման մեխանիզմները, ինչի շնորհիվ ապահովագրական պայմանագրերի կնքման գործընթացը դարձել է առավել կարգավորված:
- **Առողջապահական ոլորտի ծախսերի և դեղորայքի գնաճ.** 2015 թ. առանձին ապրանքների և ծառայությունների գծով արձանագրված գնաճը բացասական ազդեցություն է ունեցել ապահովագրական հայցերի կարգավորման գործընթացի վրա, մասնավորապես՝ ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների գծով վնասների

գնահատման ոլորտում: Առողջապահական ծառայությունների և դեղորայքի գների թանկացումը հանգեցրել է անձնական ապահովագրության հատուցումների մեծության զգալի աճին:

- **Փոխարժեք.** ԱՄՆ դոլարի արժևորման արդյունքում տնտեսությունում կենսամակարդակը նվազել է, և տեղի ունեցած գների աճը հանգեցրել է տնտեսավարող սուբյեկտների ապահովագրությանը հատկացվող միջոցների կրճատման:
- **Միգրացիա.** Միգրացիայի պատճառով բնակչության թվաքանակի նվազումը, գնողունակության անկումը բացասական ազդեցություն են ունենում ապահովագրական ծառայությունների պահանջարկի վրա:

Ֆինանսաբանկային և ապահովագրական հատվածի զարգացումներ

- **Տոկոսադրույքների քաղաքականություն և վարկավորում.** Արձանագրվել է արժույթային բանկային ավանդների եկամտաբերության նվազում և դրամային ավանդների եկամտաբերության աճ՝ պայմանավորված ինչպես միջազգային շուկաներում տիրող նմանատիպ միտումներով, այնպես էլ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամի արժեզրկմամբ, բանկային համակարգում պահուստային քաղաքականության փոփոխությամբ: Տարվա ընթացքում նվազել է բանկերի վարկավորումը՝ ազդելով ապահովագրական շուկայի աճի վրա:
- **Ֆինանսական համակարգում մրցակցության սրում.** 2015 թ. ընթացքում ապահովագրական համակարգում պահպանվել է մրցակցությունը: Հիմնականում հաջողության են հասնում այն ընկերությունները, որոնք ունեն գործողությունների հստակ ծրագիր, ցուցաբերում են առավել ակտիվ մարքեթինգային քաղաքականություն:

Կարգավորման դաշտի փոփոխություններ

- 2015 թ-ին ՀՀ ԿԲ-ի և Հայաստանի ավտոապահովագրողների բյուրոյի կողմից վերախմբագրվել և մշակվել են իրավական ակտեր՝ ներդնելով նոր համակարգեր. Կանոնակարգման դաշտի խստացում, փոփոխություններ 3/02, 3/04 և 3/02 Կանոնակարգերում:
- **Բոնուս-Մալուս համակարգի ներդրում և սակագների ավտոմատացված հաշվարկների իրականացում.** Համակարգի ներդրումը հնարավորություն է տվել բարելավելու ԱՊՊԱ սակագների հաշվարկման գործընթացը և պայմանագրերի կնքումը: Այնուամենայնիվ դեռևս շարունակում են անկատար մնալ ԱՊՊԱ ոլորտում ապահովագրական գործունեության բնականոն ընթացքն ապահովելու համար անհրաժեշտ համակարգչային ծրագրային հնարավորությունները:

2015 թ. խնդիրների կատարողականը

2015 թ. ՀՀ ապահովագրական ընկերությունները հիմնականում թերակատարել են 2015-2017 թթ. ՀԶԾ-ներով նախատեսված խնդիրները: Բացառություն է կազմում հաշվեգրված ապահովագրավճարների փաստացի մեծությունը, որը համապատասխանում է կանխատեսվածին: Հարկ է նշել, որ հաճախ ապահովագրական ընկերությունների նպատակների և խնդիրների կատարողականի գնահատումը դժվարանում է վերջիններիս ոչ չափելի լինելու պատճառով:

Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվների, ինչպես նաև պարտավորությունների թերակատարումը հիմնականում պայմանավորված է 2015 թ. արժեթղթերով ռեպո գործառնությունների ծավալների կրճատմամբ: Կապիտալի թերակատարումը առավելապես կախված է ընթացիկ տարվա չբաշխված շահույթի ցածր մակարդակից՝ կանխատեսվածի համեմատ բացասական 38.9%:

Ապահովագրական ընկերությունների ընթացիկ ժամանակաշրջանի եկամուտներից և ծախսերից առավելապես թերակատարվել են ապահովագրական հատուցումները՝ բացասական 12.9%-ով, ինչպես նաև ոչ տոկոսային եկամուտները: Ոչ տոկոսային եկամուտների թերակատարումը հիմնականում պայմանավորված է 2015 թ. ընթացքում առևտրային նպատակներով պահվող արժեթղթերի բացասական վերագնահատումներով:

Թեև հաշվեգրված ապահովագրավճարների 2015 թ. փաստացի մակարդակի համախառն մեծությունը կանխատեսման համեմատ փոքր շեղում է արձանագրել, սակայն առանձին դասերով ապահովագրավճարների փաստացի մեծությունները կանխատեսվածի համեմատ տատանվում են: ԱՊՊԱ-ի գծով հաշվեգրված ապահովագրավճարները թերակատարվել են բացասական 8.1%-ով, հաշվեգրված ապահովագրական հատուցումները՝ բացասական 15.8%-ով: Միևնույն ժամանակ, գերակատարվել են հրդեհից և բնական աղետներից ապահովագրության հաշվեգրված ապահովագրավճարները 53.6%-ով:

2. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐԸ 2016-2018 ԹԹ. ՀԱՄԱՐ

Ապահովագրական ընկերությունների 2016-2018 թթ. գործունեության վրա ազդող հիմնական գործոնները

Կանխատեսվող ժամանակաշրջանի համար ապահովագրական ընկերությունները՝ որպես արտաքին միջավայրից, ներքին տնտեսությունից և իրենց գործունեության վրա ազդեցության տեսանկյունից առավել նշանակալի գործոններ, առանձնացրել են.

Միջազգային շուկաներում

- **Համաշխարհային տնտեսական զարգացումներ.** համաշխարհային տնտեսությունը ներկայումս գտնվում է տնտեսական կայունացման փուլում, ինչը համարժեքորեն ազդում է նաև Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական ակտիվության և զարգացման գործընթացի վրա:
- **Գործընկեր երկրների տնտեսական և ֆինանսական վիճակի վարթարացումներ.** 2016 թ. կշարունակվեն համաշխարհային տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղման միտումները, որոնք իրենց ազդեցությունը կունենան ապահովագրական գործունեության վրա, մասնավորապես՝ ՌԴ տնտեսական իրավիճակի վատթարացումը, նավթի գների ցածր մակարդակը կշարունակեն ներգործություն ունենալ ՀՀ տնտեսության վրա: Մյուս կողմից՝ պայմանավորված Մաքսային միությանն անդամակցության հանգամանքով՝ ՌԴ հետ հարաբերությունների ակտիվացումը կնպաստի արտահանման և ներմուծման ծավալների աճին և տնտեսական ակտիվության որոշակի ավելացմանը: Արդյունքում, առաջիկա տարիներին ակնկալվում է ՀՆԱ աճ, ինչն իր հերթին կհանգեցնի տնտեսության ճյուղերի զարգացմանը՝ նպաստելով նաև ապահովագրության պայմանագրերի նկատմամբ պահանջարկի աճին:
- **ՌԴ նկատմամբ պատժամիջոցներ.** ընկերությունների մի մասը կանխատեսում է, որ Ռուսաստանի նկատմամբ կիրառվող եվրոպական և ամերիկյան պատժամիջոցները կարող են դրսևորվել ՀՆԱ ծավալի, իրական ակտիվների կրճատմամբ, ԱՄՆ դոլարի արժևորմամբ: Մյուս կողմից՝ այլ ընկերություններ նշում են, որ ՌԴ տնտեսական ուղղվածության ռազմավարությունում կառուցվածքային փոփոխությունները կարող են խթան հանդիսանալ տեղական արտադրողների արտադրանքի արտահանման համար, ինչը կավելացնի գնողունակ պահանջարկը ՀՀ-ում:

ՀՀ տնտեսությունում

- **ՀՀ տնտեսության չափավոր աճ.** ինչպես միջազգային շուկաներում, այնպես էլ ՀՀ-ում կանխատեսվում է տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղում:
- **Գնաճի մակարդակ.** եթե ներքին տնտեսությունում տնտեսավարողների գնաճային սպասումները ձևավորվեն ոչ թե կանխատեսված նվազման ուղղությամբ, այլ արտաքին միջավայրի անորոշությամբ պայմանավորված՝ ունենան աճի միտում, ապա կարող են առաջանալ գնաճային լրացուցիչ ճնշումներ՝ ստիպելով ՀՀ կենտրոնական բանկին գնալ կոշտացումների: Արդյունքում, նշված զարգացումները կարող են հանգեցնել տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղեցմանը:
- **Ֆինանսական շուկայում դիֆարկվող տոկոսադրույքների սպասվող նվազում.** ընկերությունները կանխատեսում են, որ տոկոսադրույքների նվազում կարձանագրվի բանկերի կողմից ներգրավված ավանդների և ՊԿԴ-ների մասով՝ հանգեցնելով ներդրումային պորտֆելի եկամտաբերության նվազմանը:

Ապահովագրական շուկաներում

- **Պարտադիր ապահովագրության նոր դասերի ներդրում.** 2016-2018 թթ. ՀՀ ապահովագրական համակարգում ակնկալվում է պարտադիր ապահովագրության նոր դասերի ներդրում՝ առավել կարևորելով պարտադիր բժշկական ապահովագրության ներդրումը: Շինմոնտաժային ռիսկերի պարտադիր ապահովագրության հնարավոր ներդրումը նույնպես կարող է դրական ազդեցություն ունենալ:
- **Պորտֆելի բազմազանեցում.** ընկերությունները կանխատեսում են նոր ծառայությունների ներդրմամբ բազմազանեցնել առկա ապահովագրական պորտֆելները:
- **Մրցակցության սրացում.** ընկերությունները կշարունակեն պայքարը շուկայում, ինչը կհանգեցնի շուկայում կիրառվող սակագների որոշակի անկման՝ ցուցաբերելով մրցակցության սրացում:
- **Ակտուարական ինստիտուտի շարունակական կայացում.** առանցքային կարևորություն ունի ՀՀ ապահովագրական շուկայի, մասնավորապես ռիսկերի համար, որոնց բնույթը ենթադրում է տնտեսական, գործառնական, ֆինանսական և քաղաքական ռիսկերի վերլուծություն ժամանակակից ակտուարական մեթոդներով:
- **Միացումներ ապահովագրական շուկայում.** սպասվում է ընկերությունների թվաքանակի կրճատում հնարավոր միավորումների կամ պորտֆելների փոխանցումների արդյունքում: Շուկայում կշարունակեն մնալ մի քանի առանցքային ընկերություններ, մյուսները կգրադեցնեն առավել ցածր դիրքեր:

Վերաապահովագրության ոլորտում

- Համաշխարհային տնտեսության դինամիկ զարգացման պայմաններում բոլոր ֆինանսական ինստիտուտները (այդ թվում՝ վերաապահովագրական ընկերությունները) փոփոխում են իրենց քաղաքականությունը, ինչը կարող է ազդել ինչպես սակագնային քաղաքականության կոշտացման վրա, այնպես էլ վերաապահովագրական որոշումների ընդունման պարզեցման վրա:
- **Նոր վերաապահովագրողներ և բազմազանեցում.** ընկերությունները բանակցություններ կունենան օրենսդրության շրջանակներում նոր հուսալի վերաապահովագրողներ ներգրավելու շուրջ: Նման համագործակցությունները հնարավորություն կտան պորտֆելի առավել բազմազանեցման:
- **Վերաապահովագրողների վարկանիշների նվազման ռիսկ.** վերաապահովագրական շուկայի մի շարք մասնակիցների վարկանիշներ, որոնց հետ համագործակցում են ՀՀ ապահովագրական ընկերությունները, կարող են նվազել, ինչի արդյունքում, համաձայն ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված կանոնակարգի, նշված ընկերությունները կհամարվեն ոչ հուսալի:

Կարգավորման դաշտի փոփոխություններ

- Հնարավոր է համարվում 2016 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրավական ակտերում փոփոխությունների իրականացումը՝ պայմանավորված օրենսդրական դաշտում իրականացված փոփոխությունների կատարելագործմամբ:
- Պլանավորվող ժամանակաշրջանում ընկերությունների վրա ազդեցություն կունենան ԱՊՊԱ համակարգի զարգացումները, մասնավորապես՝ «Ավտոապահովագրության միասնական պատուհան» համակարգի կանխատեսվող ներդրումը:
- ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների կարգավորման նորմատիվային դաշտում սպասվում են փոփոխություններ կապված Solvency II համակարգին անցման հետ, ինչը կարող է առաջացնել հավելյալ կապիտալի ավելացման պահանջ:

Ընդհանուր առմամբ, ընկերությունները պլանավորված ժամանակաշրջանի ընթացքում մարտահրավերները տեսնում են հիմնականում ներքին տնտեսությունում, որոնց հաղթահարման համար անհրաժեշտ կլինի վերանայել ապահովագրական շուկայում ռազմավարության հիմնական ուղղությունները, մարքեթինգային և ծախսային քաղաքականությունները:

Ապահովագրական ընկերությունների 2016-2018 թթ. հիմնական նպատակները

2016-2018 թթ. հեռանկարային զարգացման ծրագրերով ՀՀ ապահովագրական ընկերություններն իրենց նպատակները ներկայացրել են հիմնականում կառավարման որակական բարելավման և մարքեթինգային քաղաքականության իրականացման ուղղությամբ՝ սահմանելով հետևյալները.

✓ Ծավալային աճ

- ՀՀ յուրաքանչյուր 3-րդ քաղաքացին պետք է լինի ապահովագրված՝ ուժեղացնելով ներգրավումը միաժամանակ բոլոր ուղղություններով,
- առաջատար դիրքեր առնվազն հետևյալ ցուցանիշների գծով՝
 - *ապահովագրավճարների մեծության,*
 - *ակտիվների մեծության,*
 - *ընդհանուր կապիտալի մեծության,*
 - *շահութաբերության ցուցանիշների,*
- նոր ապահովագրական շուկաների նվաճում,

✓ Արդյունավետություն/շահութաբերություն

- ապահովագրական հայցերի կարգավորման սկզբունքների, մոտեցումների և համակարգերի կատարելագործում,
- արդյունավետ ներդրումային քաղաքականության իրականացում,
- հասնել պլանավորված շահութաբերության մակարդակին՝ ավելացնելով մասնաբաժինը ՀՀ ապահովագրական շուկայում,

✓ Ռիսկերի գսպում

- ընկերության ֆինանսական կայունության բարձրացում,
- կանոնադրական կապիտալի աստիճանական աճ,
- ապահովագրական պորտֆելի բազմազանեցում՝ մեծացնելով կամավոր ապահովագրության տեսակների մասնաբաժինը պորտֆելում,

✓ Մարքեթինգային քաղաքականություն

- ապահովագրական ծառայությունների կատարելագործում և մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում,
- տարածաշրջանային ներգրավվածության շնորհիվ նաև վաճառքի գործընթացի կատարելագործում, նոր շուկաների գրավում,
- մարքեթինգային քաղաքականության իրականացում,
- հաճախորդներին բարձրակարգ և հարմարավետ սպասարկման պայմաններով ապահովում՝ աշխատակիցների վերապատրաստման, գործակալական ցանցի ընդլայնման և գործակալների մասնագիտական որակի բարձրացման շնորհիվ,
- ապահովագրական շուկաների աստիճանական գրավում,
- ընկերության գործունեության առավելագույն թափանցիկության ապահովում,
- նպաստում ՀՀ արտահանման շուկաների ընդլայնմանը և աճին, բազմազանեցմանը,

- արժանանալ ՀՀ ապահովագրական շուկայի մասնակիցների, այդ թվում՝ ընկերության մրցակից ապահովագրական ընկերությունների գնահատականին՝ որպես ուժեղ, կայուն մրցակից,

✓ **Կառավարման համակարգ**

- կորպորատիվ կառավարման և ներքին հսկողության համակարգերի անընդհատ կատարելագործում,
- ընկերության գործունեության ներքին կանոնակարգման շարունակական բարելավում,
- օրենսդրական և ներքին իրավական պահանջներին համապատասխան գործելու կարողության ապահովում,
- արդյունավետ կադրային քաղաքականության իրականացում, մասնագիտական որակավորման և աշխատանքի արդյունավետության բարձրացում,
- ընկերության կառուցվածքի վերանայում, կատարելագործում և նոր ստորաբաժանումների ստեղծում,

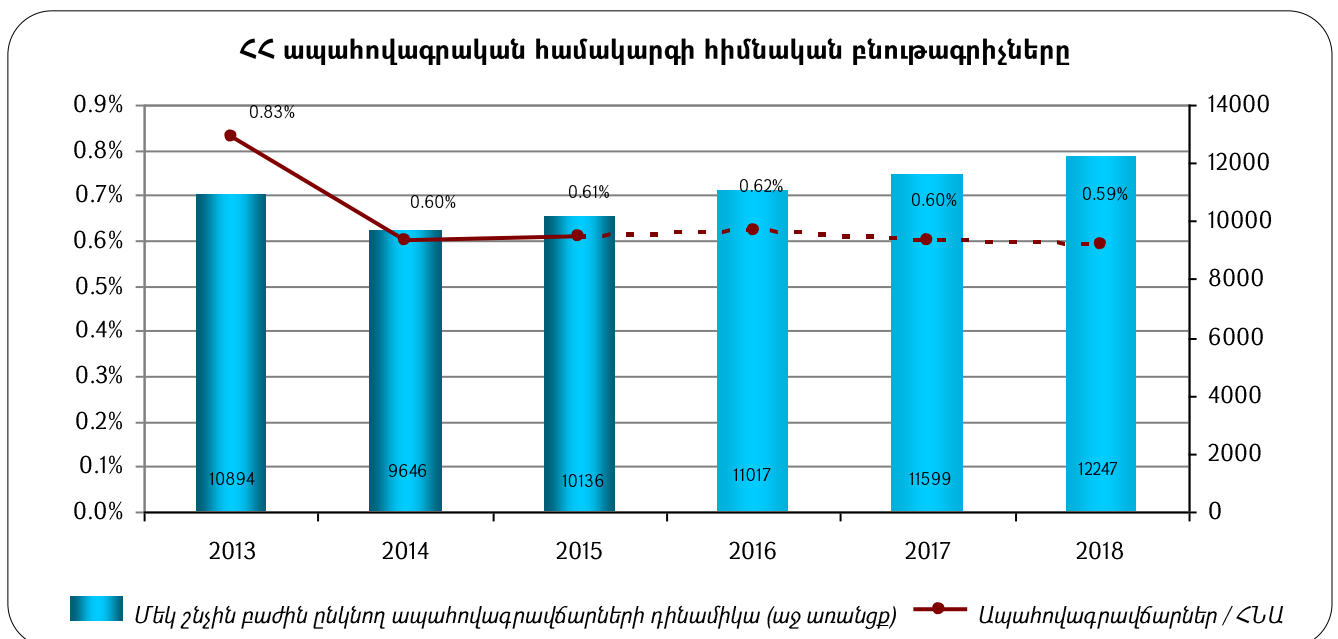
✓ **Համագործակցություն**

- վերաապահովագրության քաղաքականության զարգացում, վերաապահովագրողների հետ համագործակցության ամրապնդում և ընդլայնում,
- գործընկերների հետ ձևավորված հարաբերությունների խորացում,
- պետական մարմինների հետ համագործակցություն:

Ապահովագրական ընկերությունների հիմնական ցուցանիշների կանխատեսումները

ՀՀ ապահովագրական համակարգի հիմնական բնութագրիչները

Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվությունը բնութագրող հիմնական ցուցանիշը՝ հաշվեգրված ապահովագրավճարների մեծությունը, 2016-18 թթ. ընթացքում կավելանա 19.9%-ով¹:

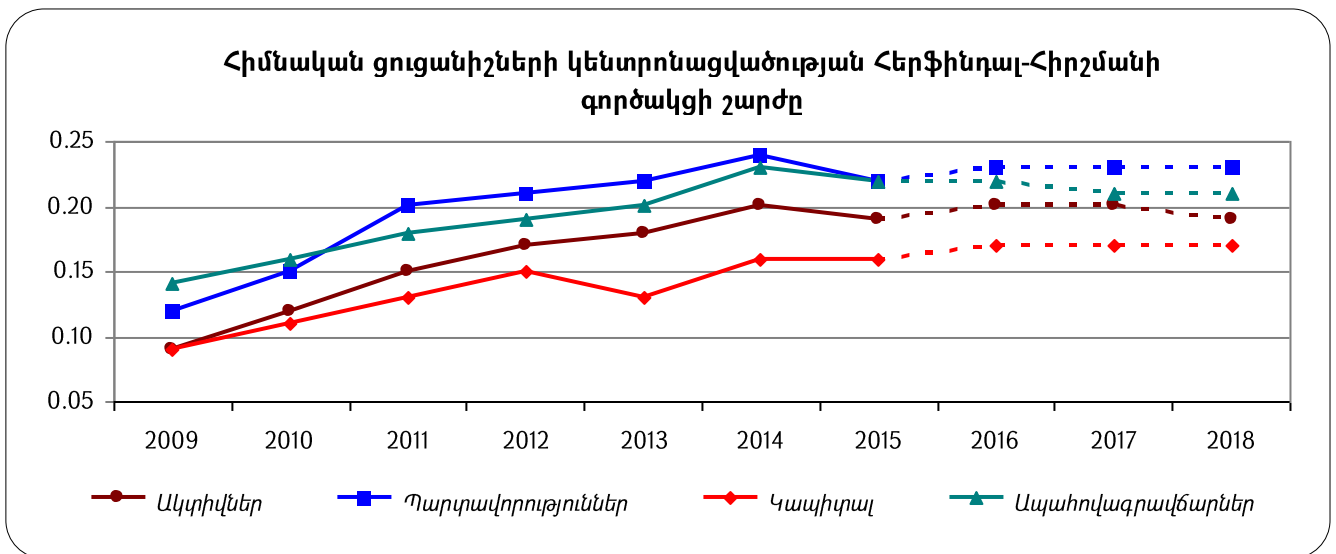
¹ Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվությունը բնութագրող ցուցանիշների նվազումը 2014 թվականին պայմանավորված է ապահովագրական ընկերությունների կողմից պետական ծառայողների առողջության ապահովագրության դադարեցմամբ: Պետական ծառայողների սոցիալական փաթեթի միջոցները, որոնք նախատեսված են առողջության համար, 2014 թ-ից ուղղվում են Առողջապահության նախարարությանը, որն էլ սպասարկում է հաճախորդներին:

Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվությունը բնութագրող մյուս ցուցանիշը՝ ապահովագրավճարներ/ՀՆԱ հարաբերակցությունը 2018 թ. դեկտեմբերին կկազմի 0.59%²: Բնակչության մեկ շնչին բաժին ընկնող ապահովագրավճարների մեծությունը 2017 թվականի դեկտեմբերին կկազմի 12,247 դրամ³:

Կենտրոնացվածությունը ՀՀ ապահովագրական համակարգում

Ապահովագրական համակարգը բնութագրող կարևորագույն ցուցանիշների Հերֆինդալ-Հիրշմանի գործակիցը կանխատեսվող ժամանակահատվածում կմնա անփոփոխ բոլոր 4 ցուցանիշների (ակտիվներ, պարտավորություններ, ընդհանուր կապիտալ և հաշվեգրված ապահովագրավճարներ) գծով:

Կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրական ընկերությունների միջև բևեռացվածությունը վերոնշյալ ցուցանիշների գծով դարձյալ կմնա անփոփոխ:

Աղյուսակ 1. Կենտրոնացվածության Հերֆինդալ-Հիրշմանի գործակիցը

	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18
Ակտիվներ	0.19	0.20	0.20	0.19
Պարտավորություններ	0.22	0.23	0.23	0.23
Կապիտալ	0.16	0.17	0.17	0.17
Ապահովագրավճարներ	0.22	0.22	0.21	0.21

² 2014 թ. տվյալներով՝ զարգացած արդյունաբերական երկրներում ոչ կյանքի ապահովագրության գծով ապահովագրավճարներ/ՀՆԱ ցուցանիշը միջինը կազմել է 3.51%, զարգացող երկրներում՝ 1.35% (աղբյուրը՝ Swiss Re, Sigma No 4/2015, մայիս 2015):

³ 2014 թ. տվյալներով՝ զարգացած արդյունաբերության երկրներում մեկ շնչին բաժին է ընկնում միջինը 753,578 դրամ կամ 1,577 ԱՄՆ դոլար ապահովագրավճար, զարգացող երկրներում՝ 32,214 դրամ կամ 67 ԱՄՆ դոլար ապահովագրավճար (աղբյուրը՝ Swiss Re, Sigma No 4/2015, մայիս 2015):

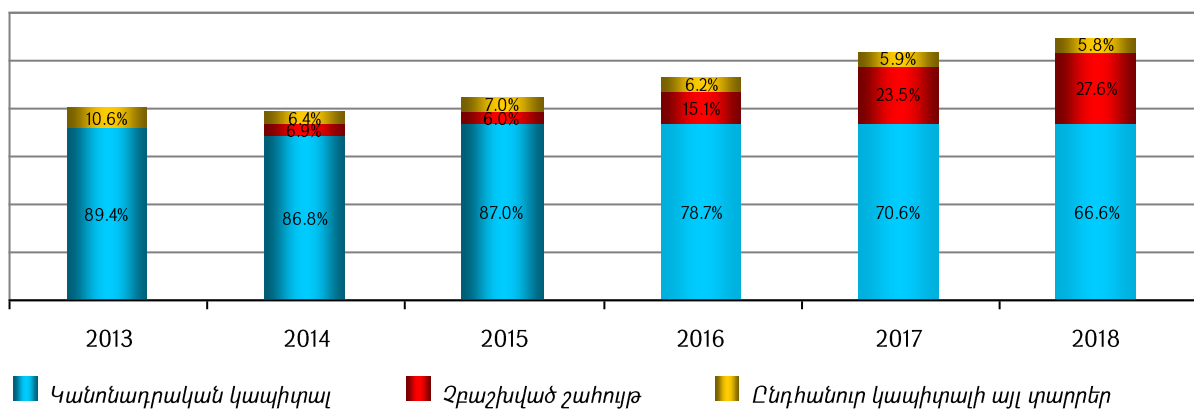
Աղյուսակ 2. Ապահովագրական համակարգի կենտրոնացվածության մակարդակը (%)

	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18
Ակտիվներ				
ԿԳ 2 (խոշորագույն երկու ապահովագրական ընկերությունների ակտիվների տեսակարար կշիռն ընդհանուր համակարգի ակտիվներում)	53	55	55	54
ԿԳ 5 (խոշորագույն հինգ ապահովագրական ընկերությունների ակտիվների տեսակարար կշիռն ընդհանուր համակարգի ակտիվներում)	86	86	86	86
Պարտավորություններ				
ԿԳ 2	60	61	60	60
ԿԳ 5	94	94	94	94
Կապիտալ				
ԿԳ 2	44	46	48	46
ԿԳ 5	83	83	83	82
Ապահովագրավճարներ				
ԿԳ 2	59	57	57	55
ԿԳ 5	94	94	94	94

Կապիտալ

Ապահովագրական համակարգի ընդհանուր կապիտալը երեք տարվա ընթացքում կաճի միջին տարեկան 9.3%-ով: Ընդհանուր կապիտալի աճը հիմնականում պայմանավորված կլինի չբաշխված շահույթի կանխատեսվող աճով: Եթե 31.12.2015 թ. դրությամբ ընդհանուր կապիտալի կառուցվածքում կանոնադրական կապիտալը կազմել է 87.0%, ապա 2018 թ-ին կանոնադրական կապիտալի կշիռը կկազմի ընդհանուր կապիտալի 66.6%-ը, իսկ չբաշխված շահույթը՝ 27.6%-ը: Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսվող ժամանակահատվածում նախատեսում են շահաբաժինների չափավոր վճարում՝ գերադասելով պահպանել կապիտալացման առկա մակարդակը:

Ապահովագրական ընկերությունների ընդհանուր կապիտալի փաստացի և կանխատեսվող մեծությունների շարժը 2013-2018 թթ. համար

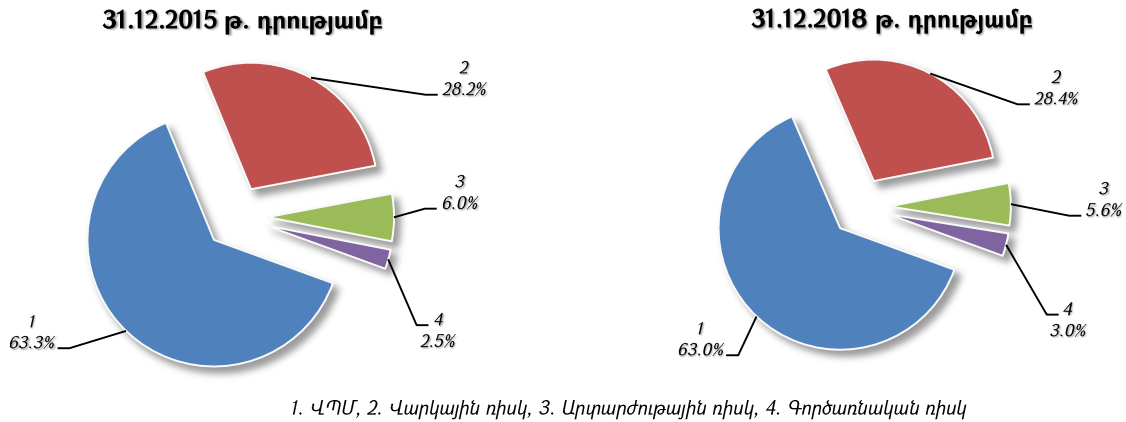

Կապիտալի համարժեքություն

Կապիտալի համարժեքության նորմատիվը երեք տարվա ընթացքում կաճի 23.1 տոկոսային կետով՝ 31.12.2018 թ. կազմելով 192.6%, ինչը հիմնականում պայմանավորված է նորմա-

տիվային ընդհանուր կապիտալի առաջանցիկ աճով (կապիտալի համարժեքության նորմատիվի սահմանաչափը կազմում է 100%):

Ապահովագրական համակարգի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշում հաշվարկվող ռիսկով կշռված ակտիվների և վճարունակության պահանջվող մեծության (ՎՊՄ) տեսակարար կշիռները 2015 և 2018 թվականներին

Ապահովագրական համակարգի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշում հաշվարկվող վճարունակության պահանջվող մեծության տեսակարար կշիռը 2015 թվականին կազմել է 63.3%, իսկ 2018 թվականին կկազմի 63.0%:

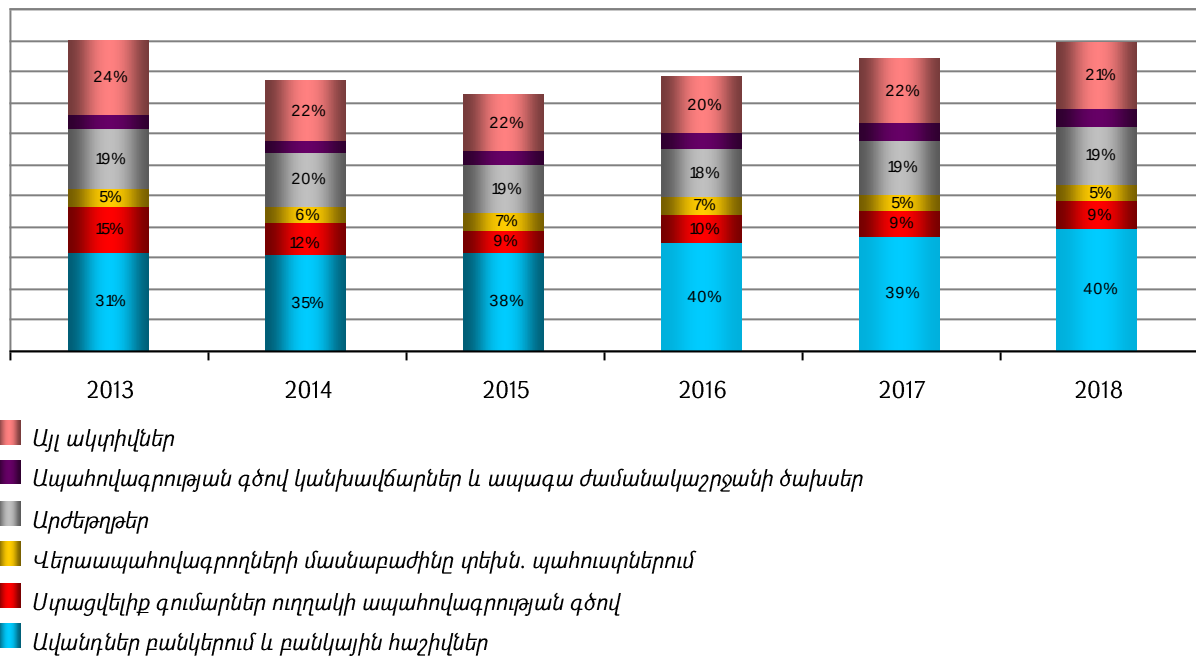
Ակտիվներ

Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվների մեծությունը միջին տարեկան կաճի 6.3%-ով: 31.12.2015 թ. դրությամբ ակտիվների մեջ ամենամեծ տեսակարար կշիռը բաժին է ընկնում բանկերում ավանդներին (35.8%), արժեթղթերին (ներառյալ՝ ռեպո համաձայնագրերով վաճառված արժեթղթերին) (19.0%) և ուղղակի ապահովագրության ու համաապահովագրության գծով ստացվելիք գումարներին (9.0%): Կանխատեսվում է, որ բանկերում ավանդները կապահովեն միջին տարեկան 8.5% աճ՝ կազմելով ակտիվների 37.9%-ը, արժեթղթերը, ապահովելով 6.0% տարեկան միջին աճ, կկազմեն ակտիվների 18.9%-ը, իսկ ուղղակի ապահովագրության ու համաապահովագրության գծով ստացվելիք գումարները կնվազեն միջինը տարեկան 6.3%-ով և կկազմեն ակտիվների 9.0%-ը:

Կանխատեսումների համաձայն ակտիվների կառուցվածքը փոփոխությունների չի ենթարկվի. եթե 2015 թ. վերջի դրությամբ արժեթղթերը (ներառյալ՝ ռեպո համաձայնագրերով վաճառված արժեթղթերը) կազմում են 19.0%, ապա 2018 թ. վերջի դրությամբ կանխատեսվում է 18.8% տեսակարար կշիռ, ավանդները բանկերում կկազմեն ակտիվների 37.9%-ը՝ 35.8%-ի փոխարեն:

Տեխնիկական պահուստներին համարժեք ակտիվների կառուցվածքում առանձնակի փոփոխություններ տեղի չեն ունենա: Ինչպես 2015 թ. վերջին, այնպես էլ հաջորդ երեք տարիներին, ապահովագրական ընկերություններն իրենց տեխնիկական պահուստներին համարժեք ակտիվների 95%-ը պլանավորում են տեղաբաշխել հիմնականում ՀՀ տարածքում գործող բանկերում որպես ժամկետային ավանդներ (31.12.2018 թ.՝ մոտ 74.3%) և ՀՀ պետական արժեթղթերում (31.12.2018 թ.՝ մոտ 20.3%):

Ապահովագրական ընկերությունների ակտիվների փաստացի և կանխատեսվող մեծությունների շարժը 2013-2018 թթ. համար

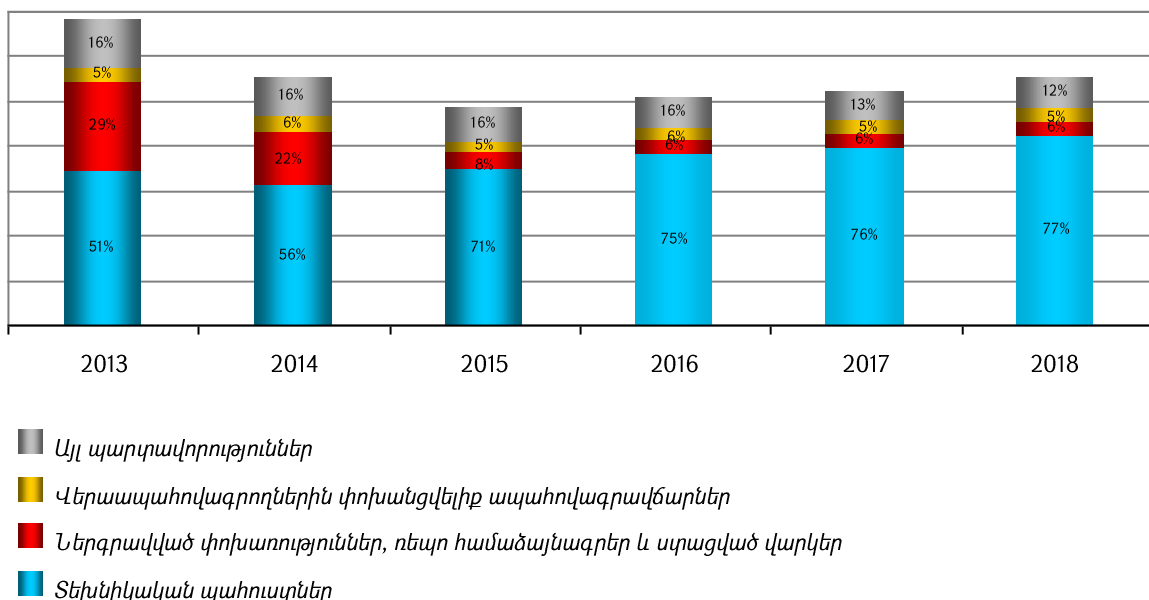

Պարտավորություններ

Կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրական ընկերությունների պարտավորությունները կաճեն 4.2% միջին տարեկան մեծությամբ: Պարտավորությունների գերակշիռ մասը 2015-18 թթ-ին շարունակելու են կազմել տեխնիկական պահուստները: Եթե 31.12.2015 թ. դրությամբ տեխնիկական պահուստներին բաժին էր ընկնում պարտավորությունների 71.0%-ը, ապա 2018 թ-ի վերջին՝ 77.0%-ը:

Ներգրավված փոխառությունները, որոնք 31.12.2015 թ-ին կազմել են պարտավորությունների 8.4%-ը, կնվազեն և 2018 թվականի տարեվերջին կկազմեն 5.9%: 31.12.2015 թ. դրությամբ պարտավորությունների 4.8%-ը կազմող վերաապահովագրողներին փոխանցվելիք ապահովագրավճարների տեսակարար կշիռը կաճի և 2018 թվականի տարեվերջին կկազմի 5.4%:

Ապահովագրական ընկերությունների պարտավորությունների փաստացի և կանխատեսվող մեծությունների շարժը 2013-2018 թթ. համար

Ապահովագրավճարներ և վերաապահովագրողներին փոխանցվող ապահովագրավճարներ

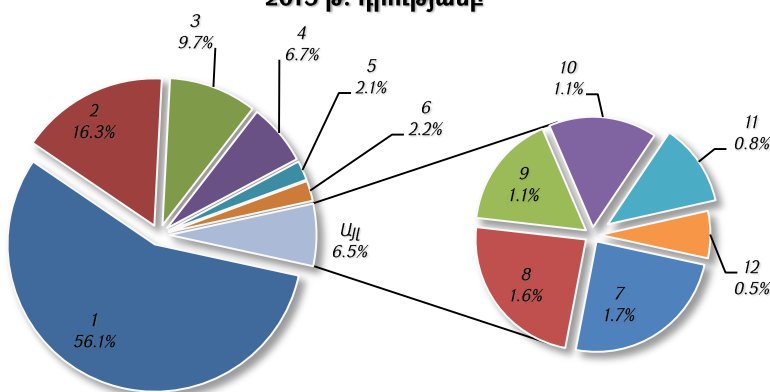
Ապահովագրական ընկերությունները 2015-18 թթ. համար կանխատեսել են ապահովագրավճարների 6.3% միջին տարեկան աճ:

Վերաապահովագրողներին փոխանցվող ապահովագրավճարները նշված ժամանակաշրջանում կաճեն միջին տարեկան 1.4%-ով: Համաձայն կանխատեսումների՝ 2018 թ-ին վերաապահովագրողներին փոխանցվող ապահովագրավճարների տեսակարար կշիռը համախառն ապահովագրավճարների մեջ կնվազի 1.8 տոկոսային կետով՝ կազմելով 11.1%:

Ինչ վերաբերում է ապահովագրավճարների կառուցվածքին, ապա կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրավճարների զգալի մասը բաժին է ընկնում ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրությանը (ԱՊՊԱ):

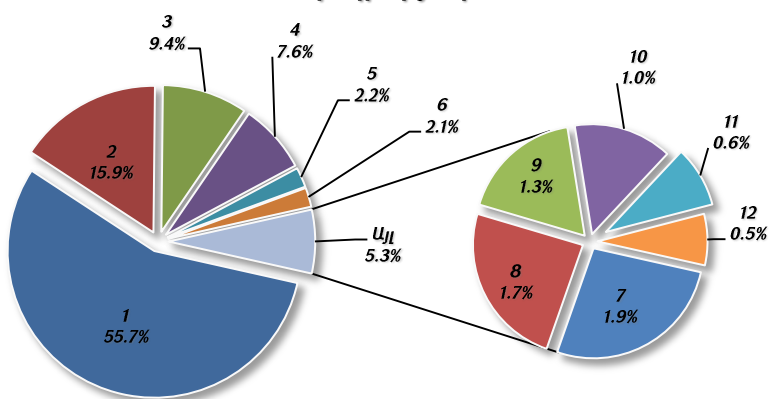
Ապահովագրության տարբեր դասերի գծով ապահովագրավճարների տեսակարար կշիռները համախառն ապահովագրավճարների մեջ 2015 և 2018 թվականներին

2015 թ. դրությամբ

1. Ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն (ԱՊՊԱ),
2. Առողջության,
3. Հրդեհից և բնական աղետներից,
4. Ցամաքային տրանսպորտի,
5. Ընդի անուր պատասխանատվության,
6. Փոխադրվող գույքի (բեռների),
7. Աջակցության,
8. Դժբախտ պատահարներից,
9. Գույքին հասցված այլ վնասներից,
10. Ֆինանսական վնասների,
11. Օդանավերի և օդանավերի օգտագործումից բխող պատասխանատվության,
12. Ապահովագրության այլ դասեր:

2018 թ. դրությամբ

Ապահովագրական հատուցումներ և վերաապահովագրողներից ստացվող գումարներ ապահովագրական հատուցումների գծով

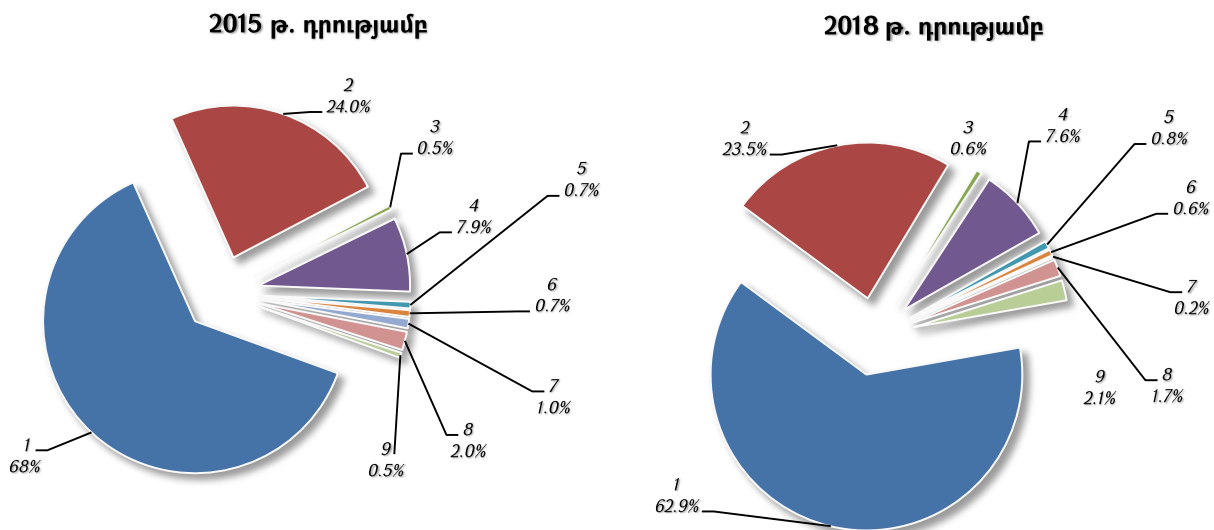
Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են ապահովագրական հատուցումների 7.8% միջին տարեկան աճ: Ապահովագրական հատուցումների գծով վերաապահովագրողներից ստացվող գումարները կանխատեսվող ժամանակահատվածում կնվազեն միջին տարեկան 4.4%-ով: Կանխատեսումների համաձայն՝ 2015 թվականից սկսած վերաապահովագրական ընկերություններից ստացվող հատուցումները դանդաղ տեմպերով նվազում են,

քանի որ ապահովագրական ընկերությունները նախատեսում են վերաապահովագրել հիմնականում խոշոր և ցածր հավանականություն ունեցող ռիսկերը:

Համաձայն կանխատեսումների՝ 2018 թ-ին ապահովագրական հատուցումների գծով վերաապահովագրողներից ստացվող գումարների տեսակարար կշիռը ընդամենը ապահովագրական հատուցումների մեջ կկազմի 4.6%՝ 2015 թ. 6.6%-ի փոխարեն: Եթե 2015 թ-ին գույքին հասցված այլ վնասներից ապահովագրության գծով հատուցումները կազմել են ընդհանուր հատուցումների 1.0%-ը, ապա 2018 թ-ին նշված դասի գծով հատուցումները կկազմեն ընդհանուր հատուցումների 0.2%-ը:

Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են, որ հատուցումների տեսակարար կշիռները հիմնականում կմնան անփոփոխ: Ինչպես 2015 թ-ին, այնպես էլ 2018 թ-ին ապահովագրական հատուցումների մեջ մեծ տեսակարար կշիռ կկազմեն ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության և առողջության ապահովագրության գծով ապահովագրական հատուցումները:

Ապահովագրության դասերի գծով ապահովագրական հատուցումների տեսակարար կշիռները համախառն հատուցումների մեջ 2015 և 2018 թվականներին

1. Ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն (ԱՊՊԱ),
2. Առողջության,
3. Հրդեհից և բնական աղետներից,
4. Ցամաքային տրանսպորտի,
5. Աջակցության,
6. Դժբախտ պատահարներից,
7. Գույքին հասցված այլ վնասներից,
8. Ֆինանսական վնասների,
9. Ապահովագրության այլ դասեր:

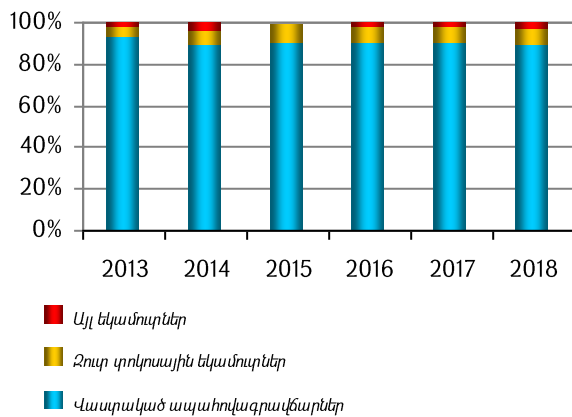
Հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ. շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո (զուր շահույթ (զուր վնաս)) և այլ ցուցանիշներ)

2016-2018 թթ. կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են կայուն շահութաբերություն: Ապահովագրական ընկերությունների համար շարունակելու են եկամտի հիմնական աղբյուր հանդիսանալ ապահովագրական

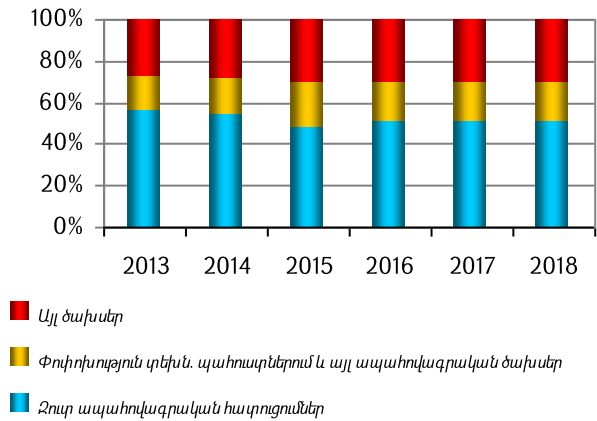
գործունեությունից ստացվող եկամուտները: Կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրական գործունեությունից ստացվող եկամուտների տեսակարար կշիռը կպահպանվի բարձր մակարդակի վրա՝ կազմելով 90%: 2015 թ-ին ապահովագրական ընկերությունների ծախսերում մեծ տեսակարար կշիռ են կազմել զուտ ապահովագրական հատուցումները, որոնք կանխատեսվող ժամանակահատվածում կաճեն 2 տոկոսային կետով և 2018-ին կկազմեն 51%:

Ապահովագրական ընկերությունների եկամուտների և ծախսերի կառուցվածքի փաստացի և կանխատեսվող մեծությունների շարժը 2013-2018 թթ. համար

Եկամուտների կառուցվածքի շարժը

Ծախսերի կառուցվածքի շարժը

Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են գործակալների գծով ծախսերի 4.1% միջին տարեկան աճ: Գործակալներին տրվող միջնորդավճարների տեսակարար կշիռն ընդհանուր հաշվեգրված ապահովագրավճարներում կնվազի՝ 2018 թ. կազմելով 15.5%՝ 2015 թ. 19.0%-ի փոխարեն:

Ընկերությունների տոկոսային եկամուտներն աննշան են՝ 0.5% միջին տարեկան աճ: Տոկոսային եկամուտների մեջ մեծ տեսակարար կշիռ կազմող ֆինանսական կազմակերպություններում ներդրված ավանդներից և դրանց տրամադրված փոխառություններից ստացվող տոկոսային եկամուտները, որոնք 2015 թ-ին կազմել են տոկոսային եկամուտների 65.8%-ը, 2018 թ-ին կանխատեսումների համաձայն կկազմեն 71.0%: 2015 թ-ին ընդհանուր տոկոսային եկամուտներում կազմելով 32.4% տեսակարար կշիռ՝ տոկոսային եկամուտները կնվազեն << պետական և ոչ պետական արժեթղթերից և 2018 թ-ին կանխատեսումների համաձայն կկազմեն 27.2%: Արժեթղթերի գծով տոկոսային եկամուտների նվազումը պայմանավորված է պետական պարտատոմսերի միջոցով ռեպո գործառնությունների ծավալի կրճատմամբ, ինչը 2015 թ. սկզբին պարտատոմսերի տոկոսադրույքների աճի արդյունք է:

Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են տոկոսային ծախսերի կրճատում միջին տարեկան 11.4%-ով և ոչ տոկոսային ծախսերի աճ միջին տարեկան 8.1%-ով: Աճը հիմնականում տեղի է ունենում այլ կառավարչական ծախսերի գծով: Անձնակազմի գծով ծախսերի տեսակարար կշիռը կնվազի և 2018 թ-ին կկազմի համախառն ոչ տոկոսային ծախսերի 48.9%-ը՝ 2015 թ. 52.9%-ի փոխարեն:

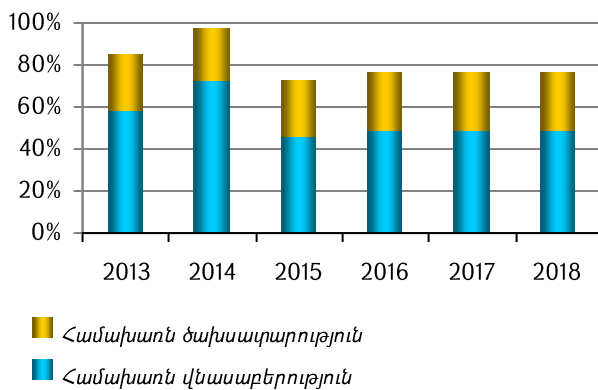
Ապահովագրական ընկերությունները նախատեսում են ուսուցման ծախսերի ավելացում կանխատեսվող ժամանակաշրջանի համար. ուսուցման ծախսերը միջին տարեկան կաճեն 4.2%-ով: Գովազդի գծով ծախսերը միջին տարեկան կաճեն 2.0%-ով և կկազմեն համախառն ոչ տոկոսային ծախսերի 4.6%-ը:

Վնասաբերություն և ծախսատարություն

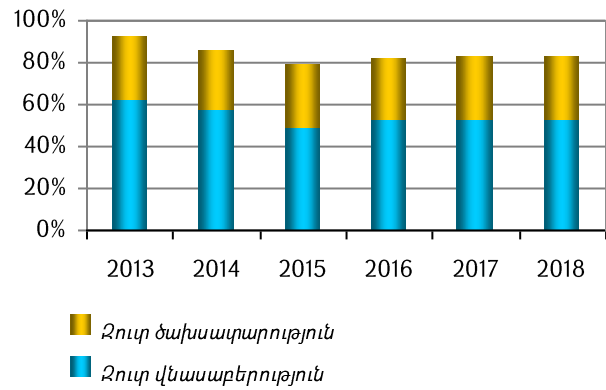
Ոչ տոկոսային ծախսերի դանդաղ աճը հնարավորություն է տալիս ընկերություններին ծախսատարության ցուցանիշը պահպանել կառավարելի շրջանակներում (համախառն և զուտ)⁴ դառնալով առավել արդյունավետ: Հայտերի կարգավորման առավել արդյունավետ մեխանիզմների ներդրումը նախորդող տարիներին նվազեցրել է վնասաբերությունը⁵ ապահովագրության հիմնական դասերի գծով (համախառն և զուտ)⁶:

Վնասաբերության և ծախսատարության ցուցանիշների փաստացի և կանխատեսվող մեծությունների շարժը 2013-2018 թթ. համար

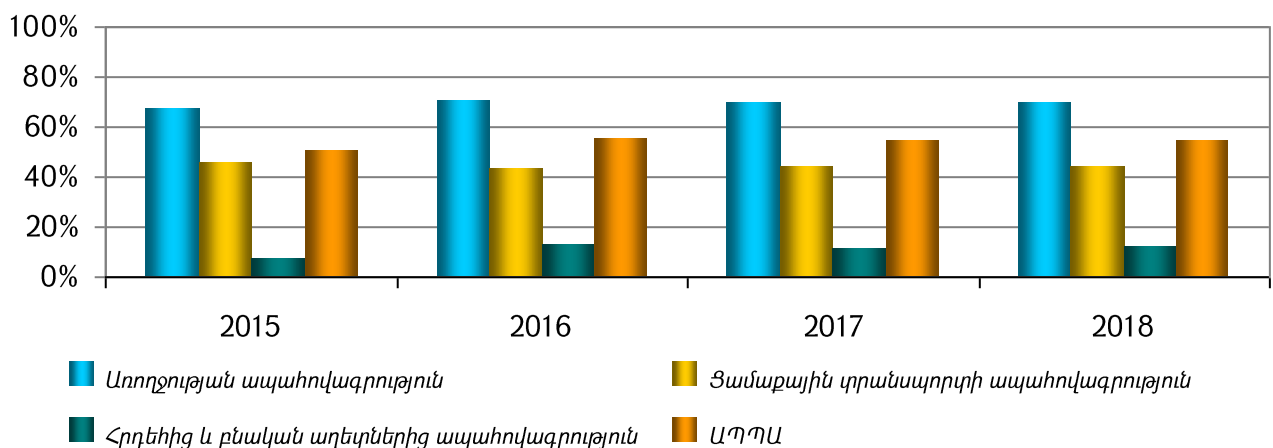
Վերաապահովագրության եկամուտներն ու ծախսերը չնվազեցված

Վերաապահովագրության եկամուտներն ու ծախսերը նվազեցված

Ապահովագրության հիմնական դասերի զուտ վնասաբերության ցուցանիշի շարժը 2015-2018 թթ. համար

⁴ Համախառն ծախսատարության ցուցանիշը հաշվարկվել է հետևյալ բանաձևով՝ ոչ տոկոսային ծախսեր/(վաստակած ապահովագրավճարներ - դադարեցված պայմանագրերի գծով հետ վերադարձվող գումարներ), իսկ զուտ ծախսատարության հաշվարկի ժամանակ նվազեցվել են վերաապահովագրողներին փոխանցվող գումարները վաստակած ապահովագրավճարներից:

⁵ Վնասաբերության համախառն մեծության բարձր մակարդակը 2014 թ-ին պայմանավորված է խոշոր ապահովագրական հատուցումով հրդեհից և բնական աղետներից ապահովագրության դասով (տե՛ս «Ապահովագրական հատուցումներ և վերաապահովագրողներից ստացվող գումարներ ապահովագրական հատուցումների գծով»):

⁶ Համախառն վնասաբերության ցուցանիշը հաշվարկվել է հետևյալ բանաձևով՝ (հաշվեգրված հատուցումներ + պահանջների պահուսպների փոփոխություն (ՏԶՊՊ և ՆԶՊՊ) + այլ գործառնական ծախսեր ապահովագրության գծով)/(վաստակած ապահովագրավճարներ - դադարեցված պայմանագրերի գծով հետ վերադարձվող գումարներ), իսկ զուտ վնասաբերության հաշվարկի ժամանակ նվազեցվել են վերաապահովագրողներից ստացվող և փոխանցվող գումարները:

ԱՊՊԱ

Կանխատեսվող ժամանակաշրջանում ԱՊՊԱ-ի վնասաբերությունը կաճի 4 տոկոսային կետով և առաջիկա երեք տարիների համար (2016-2018 թթ.) կկազմի 54%-55%: ԱՊՊԱ-ի վնասաբերության կանխատեսված աճը հաջորդում է ապահովագրական ընկերությունների կողմից հայտերի կարգավորման առավել արդյունավետ մեխանիզմների ներդրման արդյունքում նույն ցուցանիշի նվազմանը, ինչպես նաև ԱՊՊԱ պայմանագրերի կնքման առավել գործուն համակարգի ներդրմանը: Հաջորդող տարիներին վնասաբերության աճը սակազնի անփոփոխ մնալու պարագայում պայմանավորված է ԱՊՊԱ հատուցումների ավելացմամբ՝ որպես հետևանք հատուցումների սպասվող գնաճի: ԱՊՊԱ-ի վնասաբերության աճը համակարգի վնասաբերության աճի հիմնական գործոնն է:

Առողջության ապահովագրություն

Ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են առողջության ապահովագրության գծով վնասաբերության աճ, որը, ինչպես և ԱՊՊԱ-ի դեպքում, հիմնականում պայմանավորված է առողջապահական ծախսերի շարունակական աճով, այն դեպքում, երբ ապահովագրավճարները մրցակցության պայմաններում շարունակում են մնալ նույն մակարդակի վրա:

Կանխատեսվում է, որ առողջության ապահովագրության գծով վնասաբերությունը առաջիկա տարիներին կաճի 3 տոկոսային կետով և առաջիկա երեք տարիների համար (2016-2018 թթ.) կկազմի 70%:

Ցամաքային տրանսպորտի ապահովագրություն

Կանխատեսվում է, որ ցամաքային տրանսպորտի ապահովագրության գծով վնասաբերությունը կանխատեսվող ժամանակահատվածում կնվազի 1.5 տոկոսային կետով՝ 2018 թ-ին կազմելով 43.9%՝ 2015 թ. 45.4%-ի փոխարեն:

Հրդեհից և բնական աղետներից ապահովագրություն

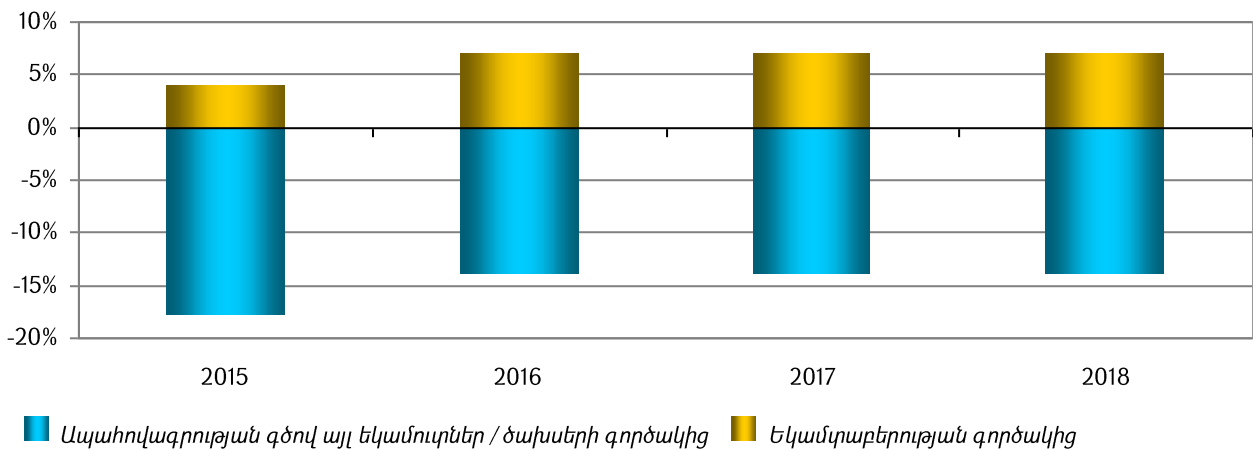
Հրդեհից և բնական աղետներից ապահովագրության վնասաբերությունն ի տարբերություն վերոնշյալ երեք դասերի ավելի ցածր է, քանի որ այս դասի գծով հիմնականում ապահովագրվում են խոշոր և քիչ հավանական ռիսկեր: Կանխատեսվող ժամանակահատվածում նշված դասի գծով վնասաբերությունը 2015 թ. համեմատ կաճի 5 տոկոսային կետով և 2018 թ-ին կկազմի 12%՝ 2015 թ. 7%-ի փոխարեն:

Ապահովագրության գծով այլ եկամուտների/ծախսերի և եկամտաբերության գործակից⁷

Ապահովագրության գծով այլ եկամուտների/ծախսերի գործակիցը կնվազի 4 տոկոսային կետով՝ 2018 թ-ին կազմելով 14%: Ինչ վերաբերում է եկամտաբերության գործակցին, ապա վաստակած ապահովագրավճարների նկատմամբ զուտ տոկոսային եկամուտների առաջանցիկ աճի շնորհիվ նշված գործակիցը կաճի 3 տոկոսային կետով՝ 2018 թ-ին կազմելով 7.3%:

⁷ Եկամտաբերության զուտ գործակիցը հաշվարկվել է հետևյալ բանաձևով՝ (զուտ տոկոսային եկամուտներ + ակտիվների դասակարգման պահուստներ)/(վաստակած ապահովագրավճարներ - դադարեցված պայմանագրերի գծով հետ վերադարձվող գումարներ), հաշվարկի ժամանակ նվազեցվել են վերաապահովագրողներին փոխանցվող գումարները վաստակած ապահովագրավճարներից: Ցուցանիշը ցույց է տալիս ապահովագրավճարների եկամտաբերությունը ներդրումային գործունեությունից:

Ապահովագրության գծով այլ եկամուտների/ծախսերի և եկամտաբերության գործակցի շարժը 2015-2018 թթ. համար

Շահութաբերություն

2016-2018 թթ. համար ապահովագրական ընկերությունները կանխատեսում են շահույթի և շահութաբերության բարելավում: Ընթացիկ ժամանակաշրջանի շահույթի մեծությունը 3 տարիների ընթացքում կկրկնապատկվի: Ապահովագրական ընկերությունների կանխատեսումներով՝ զուտ շահույթ/ակտիվների միջին մեծություն⁸ (ROA) և զուտ շահույթ/ընդհանուր կապիտալի միջին մեծություն⁹ (ROE) ցուցանիշները 2018 թ. համապատասխանաբար կկազմեն 6.0% և 13.0% (2015 թ-ին՝ 3.3% և 8.6%):

Ապահովագրական գումարներ

Ինչպես և 2015 թ-ին, կանխատեսվող ժամանակահատվածում ապահովագրական գումարների գերակշիռ մասը շարունակելու են կազմել ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության (ԱՊՊԱ) գծով ապահովագրական գումարները՝ 2018 թ-ին՝ 56.6% (2015 թ.՝ 58.0%):

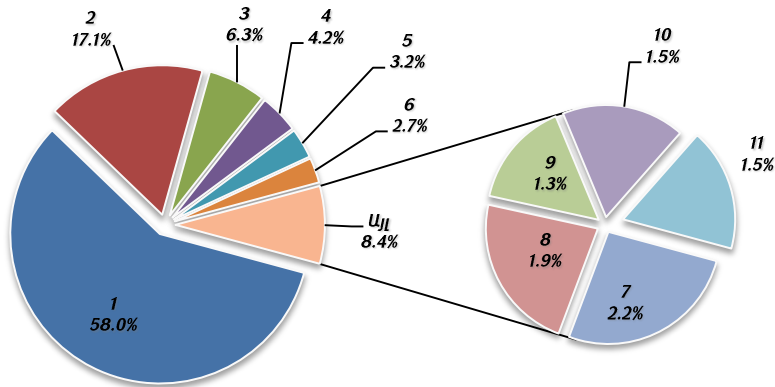
Վերաապահովագրողներին փոխանցվող ռիսկերի (վերաապահովագրական գումարների) մեծությունը կպահպանվի համեմատաբար կայուն, ինչի արդյունքում նշված ցուցանիշի տեսակարար կշիռն ընդհանուր ապահովագրական գումարներում կնվազի և 2018 թ-ին կկազմի 23.6%՝ 2015 թ. 24.5%-ի փոխարեն:

⁸ Ակտիվների միջին մեծությունը հաշվարկելիս ակտիվների տարեսկզբի և տարեվերջի մեծությունների հանրագումարը հարաբերվում է երկուսի:

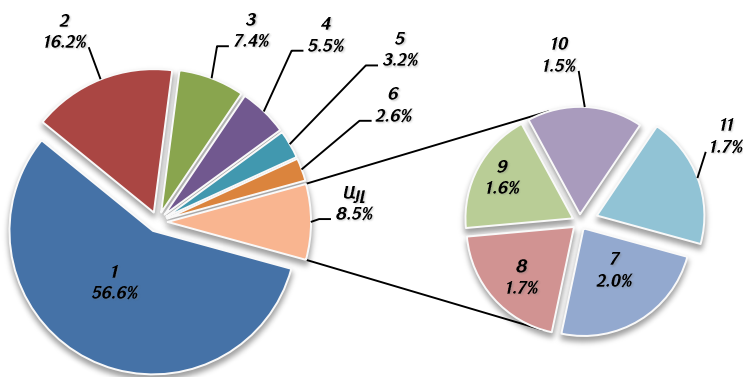
⁹ Ընդհանուր կապիտալի միջին մեծությունը հաշվարկելիս կապիտալի տարեսկզբի և տարեվերջի մեծությունների հանրագումարը հարաբերվում է երկուսի:

**Տարբեր դասերի գծով ապահովագրական գումարների տեսակարար կշիռը ընդամենը
ապահովագրական գումարների մեջ 2015 և 2018 թվականներին**

2015 թ. դրությամբ

2018 թ. դրությամբ

1. Ցամաքային ավերտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն (ԱՊՊԱ),
2. Հրդեհից և բնական աղետներից,
3. Աջակցության,
4. Օդանավերի և օդանավերի (նաև՝ բեռնափոխադրող) օգտագործումից բխող պատասխանատվության,
5. Ցամաքային ավերտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության կամավոր ապահովագրություն,
6. Ընդհանուր պատասխանատվության,
7. Առողջության,
8. Փոխադրվող գույքի (բեռների),
9. Գույքին հասցված այլ վնասներից,
10. Դժբախտ պատահարներից,
11. Ապահովագրության այլ դասեր:

3. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ SWOT ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների 2016-2018 թթ. ՀԶԾ-ներով արտաքին միջավայրի և խնդիրների կատարողականի վերլուծությունների հիման վրա առանձնացված ուժեղ և թույլ կողմերը, հնարավորություններն ու սպառնալիքները ներկայացված են հետևյալ խմբավորմամբ.

Ուժեղ կողմեր

✓ Ռիսկերի կառավարում

- ապահովագրական պորտֆելի բազմազանեցման մակարդակը,
- բաժնետերերի պատրաստականությունը անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու թե՛ ֆինանսական, թե՛ մեթոդական ցանկացած աջակցություն,
- ընկերության ֆինանսական կայուն վիճակը և կապիտալացման բարձր մակարդակը,
- ռիսկերի վերաապահովագրության հստակ գործող և կայուն մեխանիզմների առկայությունը,
- ռիսկերի պարբերական վերլուծության միջոցով իրականացվող անդերրայթինգային քաղաքականության բարձր մակարդակը,

✓ Կորպորատիվ կառավարում

- բազմամյա փորձը ապահովագրության ոլորտում,
- կառավարման և ներքին հսկողության ճկուն համակարգի առկայությունը,
- ընկերության գործունեության կանոնակարգվածության էական բարելավումը,

✓ Արդյունավետություն/շահութաբերություն

- կադրային բարձր ներուժը,
- ապահովագրական գործակալների հետ ձևավորված փոխշահավետ հարաբերությունները,
- հիմնական հաճախորդների կայուն բազա և կորպորատիվ հաճախորդների շարունակական աճ,
- ընկերության բարի համբավը և ամուր դիրքերը հայկական ապահովագրական շուկայում,
- ընկերության ակտիվների ներդրում վստահելի, ապահով և իրացվելի ֆինանսական գործիքներում,
- ծրագրային ապահովումը և SS մասնագետները, որոնք հանգեցնում են գործառնական ծախսերի նվազման, ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և ժամանակային առումով աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպման,

✓ Մարքեթինգ

- սեփական, ընդարձակ և հարմարավետ գրասենյակի առկայությունը, որտեղ կան հաճախորդների սպասարկման համար անհրաժեշտ բոլոր պայմանները,
- նոր ապահովագրատեսակներով և ծրագրերով հանդես գալը,

✓ Համագործակցություն

- հուսալի վերաապահովագրողների հետ ձևավորված հարաբերությունները,
- գործընկերների հետ ձևավորված վստահելի հարաբերությունները,

Թույլ կողմեր

✓ Ռիսկերի կառավարում

- ապահովագրավճարների պորտֆելի բազմազանեցման դեռևս չգոհացնող աստիճանը,

✓ Կորպորատիվ կառավարում

- ընկերության որոշ ստորաբաժանումներում կադրերի հոսունությունը, կադրերի պակասը,
- ընկերության կառավարման և հաշվապահական հաշվառման համար համակարգչային ծրագրերի արդիականացման անհրաժեշտությունը,
- վիճակագրական տվյալների սակավությունը և թերությունը,
- ներքին գործունեությունը կանոնակարգող ընթացակարգերի ոչ ամբողջական լինելը,
- ընկերության ներքին կանոնակարգման հետ կապված խնդիրները, կորպորատիվ կառավարման համակարգի բացակայությունը,

✓ Արդյունավետություն/շահութաբերություն

- վաճառքի գործիքների ոչ ամբողջական կիրառում,
- ներդրումային քաղաքականության ոչ բավարար արդյունավետություն,
- կամավոր պորտֆելում ֆիզիկական անձ ապահովադիրների փոքր քանակը,
- ընկերության ներքին ռեսուրսների օգտագործման օպտիմալացումը,

✓ Մարքեթինգ

- երկարաժամկետ շուկայավարման ռազմավարության բացակայություն,
- կարճաժամկետ հատվածում հաջողություններ ունենալու գործում թույլ կողմ կարելի է համարել նաև պահպանողականությունն ու գործողություններում զգուշավորությունը,
- պասիվ մարքեթինգային և գովազդային քաղաքականությունը,
- ապահովագրության կամավոր դասերի գծով շուկայում թույլ ներգրավվածությունը,

✓ Համագործակցություն

- ընկերության կախվածությունը համագործակցող բանկերի կողմից տրամադրվող վարկերի շրջանակներում ստացվող ապահովագրավճարների ծավալներից,

Հնարավորություններ

✓ Ներքին փոփոխություն

- ՀՀ-ի Մաքսային միությանը անդամակցելու արդյունքում ստեղծվող նոր հնարավորությունների օգտագործում,

✓ Ապահովագրական շուկա/վերաապահովագրություն

- նոր, նաև պարտադիր ապահովագրական ծառայությունների ներդրումը և որակի շարունակական բարելավումը,
- բազմազանեցված և համեմատաբար ոչ վնասաբեր ապահովագրական պորտֆելի առկայությունը,
- մրցակցային պայմաններին դիմակայելու կարողությունը,

- մասնաճյուղային և գործակալական ցանցը, ինչպես նաև դրանց ակնկալվող զարգացումները կարող են լրացուցիչ հնարավորություններ ստեղծել նոր հաճախորդների ներգրավման համար,
- ընկերության ֆինանսական կայունությունը,
- համագործակցության զարգացում համաշխարհային շուկաներում բարձր վարկանիշ ունեցող (չարգելված) վերաապահովագրողների հետ,
- առաջիկա երեք տարիներին վերաապահովագրական գործունեության իրականացում և մուտքային վերաապահովագրական գործունեության ծավալում,
- առաջիկա երեք տարիներին ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության իրականացման մեջ ակտիվ ներգրավվածություն,
- շուկայում չգրադեցված հատվածի գրավման հաշվին շուկայական մասնաբաժնի աճ,
- մրցակցության ուժեղացումը՝ որպես ընկերության զարգացման և գործունեության բարելավման խթան,

Սպառնալիքներ

✓ Համաշխարհային տնտեսություն

- համաշխարհային տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղում,
- Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսության թուլացում,
- արտարժույթի փոխարժեքի տատանումներ,

✓ Ներքին տնտեսություն

- ՀՀ տնտեսության կայունացման տեմպերի դանդաղում,
- երկրի տնտեսական և քաղաքական անկայունություն,

✓ Ապահովագրական շուկա/վերաապահովագրություն

- մրցակիցների կողմից շուկայի նվաճմանն ուղղված ագրեսիվ քաղաքականություն,
- ապահովագրական շուկայում գործող երկու կամ մի քանի ապահովագրական ընկերությունների միավորում, ինչի հետևանքով ընկերությունը կարող է թուլացնել իր գրաված դիրքերը,
- վերաապահովագրական սակագների հնարավոր աճ, ինչը կհանգեցնի առաջարկվող ծառայությունների թանկացման,
- ընկերության կապիտալացման ցածր աստիճանը կարող է խոչընդոտ հանդիսանալ մեծածավալ ռիսկերի ստանձնման գործընթացում,

✓ Իրավական դաշտ

- ԱՊՊԱ ոլորտում նոր կենտրոնացված ծրագրի ներդրման հետ կապված ռիսկեր,
- ՀՀ ԿԲ կողմից ծրագրային ապահովման քաղաքականության հետ կապված փոփոխությունների իրականացում և նորմատիվային դաշտի հնարավոր խստացումներ:

4. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Ըստ 2016-2018 թթ. ՀԶԾ-ների՝ ՀՀ ապահովագրական ընկերությունները նախատեսում են կառավարման համակարգերի կատարելագործման հետևյալ միջոցառումները.

- կորպորատիվ կառավարման և ներքին հսկողության սկզբունքների կատարելագործում,
- ռիսկերի կառավարման համակարգերի կատարելագործում և զարգացում,
- գործունեության ներքին կանոնակարգման շարունակական բարելավում,
- օրենսդրական և ներքին իրավական պահանջներին համապատասխան գործելու կարողության ապահովում,
- IT համակարգի նորամուծությունների կիրառում և ներդրում տարբեր ստորաբաժանումների առօրյա աշխատանքներում,
- ապահովագրական հայցերի կարգավորման աշխատանքների որակի բարձրացմանն ուղղված քայլերի իրականացում,
- համակարգչային ծրագրերով համապատասխան վիճակագրական բազայի կարգավորում:

5. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԴՐԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կադրային քաղաքականությամբ նախատեսված միջոցառումներում հիմնական շեշտը դրվում է կադրերի որակավորման բարձրացման վրա: 2016-2018 թթ. ՀԶԾ-ներով նախատեսվել են կադրային քաղաքականության բարելավմանն ուղղված հետևյալ միջոցառումները.

✓ **Որակավորման բարձրացում**

- նոր կադրերի հարմարեցման և կորպորատիվ դասընթացների անցկացման ծրագրի իրագործում, ուսումնական և վերապատրաստման դասընթացներ,
- ատեստավորման միջոցով աշխատակիցների գիտելիքների մակարդակի բացահայտում,

✓ **Մոտրիվացում**

- ընկերության կառուցվածքային փոփոխությունների շնորհիվ աշխատանքի արդյունավետության բարձրացում,
- պարգևավճարների տրամադրում,
- կադրային առաջխաղացում,

✓ **Գնահատում**

- աշխատակիցների կատարած աշխատանքի գնահատման նոր համակարգ և առկա համակարգի կատարելագործում,

✓ **Կառավարում**

- անձնակազմի համալրում մասնագիտական բարձր պատրաստվածություն ունեցող աշխատակիցներով:

2016-2018 թթ. ընթացքում ՀՀ ապահովագրական համակարգի աշխատակիցների թվաքանակը կավելանա 5.8%-ով կամ 65 աշխատակցով (միջին տարեկան 1.9% աճ)՝ 2018 թ. Վերջին կազմելով 1,122 աշխատակից: Առաջիկա երեք տարիներին վարչական աշխատողների թվաքանակը կավելանա 5.4%-ով (միջին տարեկան 1.8% աճ) կամ 58 աշխատակցով՝ 2018 թ. վերջին կազմելով 1,077 աշխատակից:

Ապահովագրական համակարգի մեկ վարչական աշխատողի միջին աշխատավարձն ու այլ վճարումները 2016-2018 թթ. նախատեսվում է, որ կավելանան մոտ 9.5%-ով՝ 2018 թ. վերջին կազմելով 4.4 մլն դրամ:

6. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՔԵԹԻՆԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նոր հաճախորդների ներգրավման և հեղինակության բարձրացման գործընթացում կարևորելով մարքեթինգային միջոցառումների դերը՝ ՀՀ ապահովագրական ընկերությունները 2016-2018 թթ. համար նախատեսել են իրականացնել հետևյալ միջոցառումները.

- վաճառքի գործընթացների կատարելագործում,
- ինտերնետ կայքի կատարելագործում,
- իրականացնել ուղղորդված մարքեթինգային քաղաքականություն 2016 թ-ին կամավոր ապահովագրության գծով հավաքագրված ապահովագրավճարների աճ ապահովելու ուղղությամբ,
- ինտերնետ մարքեթինգ,
- առողջության և աջակցության ապահովագրության համակարգի զարգացում,
- հաճախորդների թիրախային խմբերի սահմանում,

Նախատեսվող գովազդային միջոցառումները հիմնականում ունենալու են հետևյալ **ուղղությունները**.

- նպատակային գովազդների իրականացում,
- ընկերության ճանաչելիության բարձրացման գովազդային արշավ,

Իրականացվելիք շուկայական **հետազոտությունների ուղղությունները հետևյալն են՝**

- շուկայի ուսումնասիրության համապատասխան միջոցառումների իրականացում (սոցիոլոգիական հետազոտություններ, հարցումներ) և դրանց արդյունքների հիման վրա հանրային իրազեկման միջոցառումների կազմակերպում:

7. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ինչպես և նախորդ ժամանակաշրջանում, կանխատեսվող ժամանակահատվածում ՀՀ ապահովագրական ընկերություններն իրենց նպատակներն իրագործելու են գործակալական լայն ցանցերի և վաճառքի կետերի շնորհիվ ՀՀ և ԼՂՀ ողջ տարածքում: Ապահովագրության նոր դասերի պարտադիր դառնալու դեպքում կանխատեսվում են գործակալական ցանցի ընդլայնում և վաճառքի կետերի ավելացում, ինչպես նաև նոր մասնաճյուղերի գրանցում: